

LEFO

Legeforskningsinstituttet

Årsmelding 2016:

LEFO – Legeforskningsinstituttet

LEFOs virksomhet er forankret i vedtektene til Sykehjelps- og pensjonsordningen for leger (SOP), § 1-2 annet ledd, om å "yte støtte til kollektive sykdomsforebyggende tiltak for medlemmer". Fordi forebygging foregår på flere nivåer – rettet mot individer, grupper og systemer – er det også behov for kunnskap på flere nivåer. Vi studerer både enkeltlegers opplevelser og individrettede tiltak, og faktorer på systemnivå som utgjør rammene for hva som skjer i helsetjenesten, og i nivåene mellom disse.

Overordnede forskningstemaer ved LEFO er:

- Legers helse, livskvalitet og atferd
- Samfunnsmessige og organisatoriske betingelser for god profesjonsutøvelse
- Holdninger, etikk og prioritering
- Legerollen i endring

Sentrale prosjekter

I 2016 startet LEFO et større flerårig prosjekt IDOQ – Interactions between Doctors, Organization and Quality of care ("Bra for legen – bra for pasienten?"). I denne studien undersøker vi samspillet mellom strukturelle og kontekstuelle faktorer – legers jobbtillfredshet og betingelser for godt profesjonelt arbeid – og disses betydning for kvalitet i pasientbehandlingen. Studien gjøres i tett samarbeid med leger i klinisk arbeid. Ved at lokal klinisk praksis og erfaring integreres med forskning, skapes relevans og nytte – for leger, øvrige ansatte og pasienter.

Vi har pågående studier innen flere andre tematiske områder, så som: karrierevalg, legers holdninger til profesjonsetiske dilemmaer, bruk av retningslinjer som styringsverktøy, samt studier av trusler, vold, mobbing og seksuell trakassering, legers alkoholvaner, jobb- og livstilfredshet, stress og fordeling av arbeidstid på ulike oppgaver.

Et annet påbegynt prosjekt er å studere utvikling av sykmelding og -årsaker, og dødelighet, blant leger som er tilsluttet Sykehjelps- og pensjonsordningen for leger (SOP). Disse dataene kan sammenlignes med data fra tilsvarende data fra andre legegrupper. Vi har også fortsatt planlegging av den treårige oppfølgingsevalueringen av deltakere som har benyttet seg av de SOP-finansierte forebyggende tilbudene ved Ressurssenteret Villa Sana og støttekollegaordningen.

LEFO har innledet et tverrfaglig samarbeid med forskere i USA for å studere betingelser for god profesjonsutøvelse, ved deltakelse i en såkalt "task force". I den anledning har en av våre seniorforskere fra høsten 2016 et ettårig forskningsopphold ved The Center on Medicine as a Profession (CMAP), Columbia College of Physicians & Surgeons i New York.

Blant våre samarbeidspartnere er fortsatt Avdeling for medisinsk atferdsvitenskap og Senter for medisinsk etikk ved Universitetet i Oslo, Uni Research Rokkansenteret, Universitetet og Høgskolen i Bergen, Kunnskapssenteret for helsetjenesten i Folkehelseinstituttet, Senter for profesjonsstudier (HiOA), og Nasjonalt kompetansesenter for legevaktmedisin i Bergen.

I januar arrangerte LEFO den tredje årlige forskersamlingen "Nordic Research Seminar on Doctors, Systems and Quality". En styringsgruppe med representanter fra både Sverige og Danmark ble etablert. LEFO, ved instituttsjef, har også deltatt i planlegging og gjennomføring av European Association of Physician Health (EAPH) sin sjette internasjonale konferanse (se: www.eaph.eu).

Etter avtale har vi utført spesifikke oppdrag for Legeforeningen, som å yte konsulenthjelp ved medlemsundersøkelser der vi har bistått med kvalitetssikring, utsendelse og tolkning av resultater for flere elektroniske undersøkelser utgått fra Legenes hus. I samarbeid med Medisinsk fagavdeling gjennomførte vi høsten 2016 en større datainnsamling som danner grunnlaget for å evaluere spesialistutdanningen for leger. I mars ble det gitt ut et informasjonshefte om Legeforeningens kollegiale helse- og omsorgstilbud, se: www.legeforeningen.no/kollegastotte.

Våre forskere har veiledet doktor-/postdoktorgradstipendiater og masterstudenter, og vært fagfellevurderere i vitenskapelige tidsskrifter i inn- og utland.

Datagrunnlag

Våre unike longitudinelle data kommer hovedsakelig fra et representativt panel av yrkesaktive leger med hovedstilling i Norge. Panelet består av ca. 2 200 leger, enkelte av dem har vært med helt siden vi startet å poste spørreskjemaundersøkelsene annethvert år i 1994. Legepanelet kompletteres jevnlig med unge leger pga. frafall/pensjonering, senest med 650 nye medlemmer foran den 13. spørreundersøkelsen i november 2016.

Denne hittil siste datainnsamlingen hadde spørsmål knyttet til å kartlegge legenes (erfaringer med/holdninger til): arbeidsforhold, arbeidstid, helse, rekruttering til allmennmedisin og livsfasetilpassning, kliniske retningslinjer, prioritering og betydningen av sosial ulikhet i pasientbehandlingen, etikk, politikk, religion og faglig oppdatering.

Innen utgangen av desember 2016 var det publisert 51 vitenskapelige artikler basert på spørreskjemaundersøkelser til Legepanelet.

Vi har også brukt andre utvalg av leger for å hente inn både kvantitative og kvalitative data knyttet til ulike problemstillinger, og som bl.a. resulterte i fire av fjorårets publiserte originalartikler.

Forskningsformidling

LEFOs forskning bidrar til at kunnskapsgrunnlaget på forskningsområdene inkluderer legenes egne opplevelser og synspunkter – hvilket ikke bare er viktig for legenes arbeid, men også for utformingen av helsetjenesten og for helsepolitikken. LEFO er et faglig uavhengig institutt, og kan uhindret av rapportering til SOP- og sentralstyret publisere resultater av forskningen. Vår forskningsmessige integritet hviler på at vi publiserer vitenskapelig etterrettelig kunnskap, uavhengig av fagpolitiske interesser.

Resultater fra våre studier publiseres i fagfellevurderte tidsskrift og i tekster eller foredrag rettet mot ulike legegrupper og et større publikum. Den vitenskapelige produksjonen er høy sammenliknet med universitet, høyskoler og forskningsinstitutter: I 2016 publiserte vi sju originalartikler, én oversiktsartikkel, ett bokkapittel og én kronikk. I tillegg publiserte vi 11 kommentarartikler til seksjonen "Legelivet" i *Tidsskrift for Den norske legeförening*, der vi presenterer refleksjoner over egen eller andres forskning innen våre forsknings- og kompetanseområder.

Muntlig formidling av forskningsresultater er en viktig del av virksomheten. I 2016 inkluderer det et trettitalls innlegg på nasjonale og internasjonale konferanser og foredrag for ulike legegrupper. Formidling av aktuell forskning er viktig også i et forebyggende helseperspektiv. Likeens bidrar foredrag/deltakelse/verv i tilknytning til internasjonale og nasjonale konferanser/fagseminarer til at staben kan knytte og holde kontakt med relevante samarbeidspartnere og forskningsmiljøer.

En artikkel basert på et innlegg på et tverrfaglig internasjonalt forskersymposium i LEFOs regi, ble i fjor kåret til beste artikkel om medisinsk profesjonalitet av American Board of Internal Medicine. Artikkelen ble publisert i et temanummer: Bringedal B (red). Special Issue: Professional satisfaction and the quality of medical care. *Professions & Professionalism* 2015; (5) nr.1.

En nærmere beskrivelse av samtlige publikasjoner, forskeraktiviteten og pågående prosjekter finnes på LEFOs hjemmeside, se: www.legeforsk.org

Bemanning, økonomi og ny femårig avtale (2016-2021)

Staben ved LEFO har i 2016 bestått av åtte personer, hvorav fem er i forskerstillinger: instituttssjef/forsker (i 80%-stilling til 1.9, deretter 100%), tre seniorforskere (to i 100%, én i 40% til 1.9, deretter 20%), én rådgiver (100%), én forskningssekretær og én nettedaktør/spesialrådgiver (begge i 50%-stilling). Fra 1.9 har vi også hatt en gjesteforsker (100%) som leder IDOQ-prosjektet, finansiert med midler fra Legeföreningens fond for kvalitet og pasientsikkerhet.

Instituttet har siden starten i 1995 hovedsakelig vært finansiert av SOP, med en andel fra Legeföreningen. Denne ordningen er videreført i en ny femårig avtale mellom SOP og Legeföreningen.